

# **“Nej men inte är du utsatt för våld i din relation, du är ju bara fjorton år”**

**En kvalitativ studie om yrkesverksammas arbete med våld i ungas nära relationer**

**Av: Emma Fellman och Sally Sparring**

**Handledare: Hanna Bertilsson Rosqvist**

**Södertörns högskola | Institutionen för socialt arbete**

**Kandidatuppsats 15 hp**

**Examensarbete i socialt arbete | Höstterminen 2022**

**Socionomprogrammet med storstadsprofil**



**SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM**  
sh.se

## **Abstract**

1 of 5 women between the ages 16–24 states that they have experienced or are experiencing intimate partner violence or dating violence. The purpose of this study was to examine how professionals within the field work to intercept, prevent and work against adolescent intimate partner violence (AIPV) and dating violence (DV), with the aim to discuss if age has any effect on how the violence manifests itself and how serious the consequences are for the partner being exposed to violence. The result from the study was formed through a thematic narrative analysis where the material was formed through semi structured interviews with six professional social workers. The material was coded into three main themes: the social workers views on their own profession in relation to AIPV and DV, the social workers views on cooperation with other professionals and an intersectional perspective on AIPV and DV. The result showed that adolescents who are victims of AIPV or DV rarely seek help from professionals, even though the violence has more severe consequences on their physical and mental health. Many social workers that encounter adolescents in their work field have a routine for how to work with AIPV and DV, but a task group that works with this specific problem is needed.

**Key words:** Adolescent intimate partner violence, dating violence, social workers, age, digital violence, prevent

**Title:** “You can’t be a victim of intimate partner violence, you are only fourteen years old”

**Authors:** Sally Sparring & Emma Fellman

**Words:** 13 086

## **Sammanfattning**

Var femte kvinna i åldern 16–24 uppger att de har eller blir utsatta för våld i nära relation. Syftet med denna studie var att undersöka hur yrkesverksamma inom socialt arbete jobbar för att belysa, fånga upp och förebygga våld i ungas nära relationer, samt med målet att diskutera om ålder kan ses som en social faktor som påverkar hur våldet tar sig i uttryck samt vilka konsekvenserna blir hos den våldsutsatta. Studiens resultat framkom genom tematisk narrativ analys där materialet utgjordes av semi-strukturerade intervjuer med sex yrkesverksamma socialarbetare. Materialet kodades i tre huvudsakliga teman: de yrkesverksammas syn på sin egen profession i arbetet med unga våldsutsatta, yrkesverksammas uppfattning av samverkan samt ett intersektionellt perspektiv på våld i unga relationer. Resultatet av studien visade att unga personer som blir utsatta för våld i nära relation sällan söker hjälp hos professionella, trots att våldet får allvarigare konsekvenser för den fysiska och psykiska hälsan. Många socialarbetare som möter unga har en rutin för att fånga upp våld i nära relationer, men en yrkesgrupp som specialiserar sig på just våld i ungas nära relationer efterfrågas.

**Nyckelord:** Våld i ungas nära relationer, socialarbetare, ålder, digitalt våld, förebygga, belysa

**Titel:** ”Nej men inte är du utsatt för våld i din relation, du är ju bara fjorton år”

**Författare:** Sally Sparring & Emma Fellman

**Antal ord:** 13 086

# Innehållsförteckning

<b>1.</b>	<b>Inledning .....</b>	<b>6</b>
1.1	<i>Syfte och frågeställningar .....</i>	7
<b>2.</b>	<b>Bakgrund .....</b>	<b>8</b>
2.1	<i>Definitioner av centrala begrepp - våldsdefinition och våldsformer .....</i>	8
2.2	<i>Socialtjänstlagen .....</i>	8
<b>3.</b>	<b>Tidigare forskning .....</b>	<b>10</b>
<b>4.</b>	<b>Metod .....</b>	<b>13</b>
4.1	<i>Förförståelse .....</i>	13
4.2	<i>Litteratursökning .....</i>	13
4.3	<i>Intervjumetod .....</i>	14
4.4	<i>Urval .....</i>	14
4.5	<i>Analysmetod .....</i>	15
4.6	<i>Forskningsetiska ställningstaganden .....</i>	15
4.7	<i>Metodreflektioner .....</i>	16
<b>5.</b>	<b>Teoretiskt ramverk .....</b>	<b>18</b>
5.1	<i>Samverkansteori .....</i>	18
5.2	<i>Professionsteori .....</i>	19
5.3	<i>Intersektionalitet .....</i>	21
<b>6.</b>	<b>Resultat och analys .....</b>	<b>23</b>
6.1	<i>TEMA 1: De yrkesverksammas syn på sin egen profession i relation till arbetet med våld i ungas nära relationer .....</i>	23
6.2	<i>TEMA 2: Yrkesverksamma socialarbetares uppfattning av hur de kan samverka med varandra i arbetet mot våld i ungas nära relationer .....</i>	26
6.3	<i>TEMA 3: Ett intersektionellt perspektiv på våld i ungas nära relationer .....</i>	29
<b>7.</b>	<b>Diskussion .....</b>	<b>35</b>
7.1	<i>Okunskapen om våld .....</i>	35
7.2	<i>Det digitala våldet .....</i>	36
7.3	<i>Ålderism och dess påverkan på ungdomar .....</i>	38
7.4	<i>Förslag till vidare forskning .....</i>	39
<b>8.</b>	<b>Referenslista .....</b>	<b>40</b>
8.1	<i>Litteratur .....</i>	40
8.2	<i>Vetenskapliga artiklar .....</i>	41
8.3	<i>Digitala källor .....</i>	42
8.4	<i>Lagar .....</i>	43
<b>9.</b>	<b>Bilagor .....</b>	<b>44</b>

**9.1 Intervjuguide..... 44**  
**9.2 Informationsbrev ..... *Fel! Bokmärket är inte definierat.***

## 1. Inledning

De senaste årtiondena har mäns våld mot kvinnor lyfts fram alltmer som ett stort och omfattande samhällsproblem, både internationellt och i Sverige. Det finns dock ett stort mörkertal gällande anmälningar av dessa brott, vilket gör det svårt att veta hur omfattande våldet faktiskt är. Studier som gjorts inom fältet har visat att alltifrån 1,7 procent till 5 procent av Sveriges kvinnor har utsatts för någon typ av våld av sin partner det senaste årtiondet. Våld förekommer i alla åldrar, samhällsklasser, områden och inom alla etniciteter - dock framhåller Brottsförebyggande rådet (BRÅ) att kvinnor och särskilt unga kvinnor är överrepresenterade gällande utsatthet för relationsvåld (Gottzén & Korkmaz 2013, s. 69). Tonåren är en viktig period i våra liv då vi lär oss hur vi skapar och formar relationer. Många av oss upplever kärlek för första gången och vissa sin första partnerrelation. För några är dessa relationer något fint vi kan se tillbaka på, men för vissa kan relationerna innehålla bråk och konflikter, och ibland även våld. Våld i ungas relationer är något som på senare tid fått mer uppmärksamhet, men forskning kring området är fortfarande begränsat, vilket gör det svårt att uttala sig om våldet och hur det kan förebyggas (Högström Tagesson & Gallo 2022; NCK 2022). Samtidigt framställs statistik som visar att var femte kvinna i åldern 16–24 år uppger att de har eller blir utsatta för våld i nära relation (NCK 2022). BRÅ:s rapport från 2021 visar att det finns många likheter mellan det våld som förekommer i vuxna parrelationer och det som sker i unga relationer, däremot visade rapporten att personer som blir utsatta för våld av en partner i ung ålder riskerar att få större konsekvenser då denna period i livet är betydelsefull för utvecklingen (BRÅ 2021).

Den mesta forskning som finns inom området *våld i nära relationer* är baserad på vuxnas relationer, vilket såklart kan ge oss en inblick i och viktig kunskap om hur våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor tar sig uttryck, men det skiljer sig på många sätt från våld i unga relationer (Zweig 2014). Det är samhällets ansvar att skydda och stötta unga vuxna som blir utsatta för våld i nära relation, exempelvis polis, socialtjänst och skolor. Våld förekommer i olika former och åldrar, men våldets konsekvenser tycks vara större hos ungdomar än hos vuxna. Konsekvenserna av våldet i unga parrelationer har större påverkan på individerna, eftersom det sker i utvecklingsfasen för identitetsskapandet (Brå 2021, s.8). Studier visar att killars våld mot tjejer är mer sexuellt och fysiskt skadligt, och att konsekvenserna av våldet skiljer sig åt, där tjejer får mer fysiska skador, söker vård oftare och får mer känslomässiga men av våldet (Ibid, s. 9–10).

En avgörande faktor för problematiken är bristen på arbete för våld i just unga relationer. Unga partnerrelationer där våld är en del av vardagen behöver uppmärksammas, delvis för att utveckla våldsförebyggande metoder men också för att förbättra insatser och åtgärder för de involverade individerna (BRÅ 2021, s.15). De samhällsaktörer som idag arbetar med våld i unga parrelationer brister på flera punkter. Medverkande intervjupersoner i BRÅ:s undersökning menar att aktörerna inte erbjuder det stöd som behövs, samt att det inte är likställt över landet och kommuner. För vuxna personer finns skyddade boenden, samt rättsväsenden som behandlar frågan. För unga personer brister detta där ideella och statliga organisationer inte skyddar ungdomar som lever i våldsamma partnerrelationer. Över lag handlar detta enligt BRÅ:s rapport om att våld i nära relation utgår från ett vuxenperspektiv, där ungdomar och barn försvinner i beräkningen (Ibid, s.15). De unga individer som deltagit i BRÅ:s studie berättar att det finns en rad områden som de vill ska förändras. Exempelvis kunskapen om våld i unga relationer, som idag är nästintill obefintlig, en tydligare inställning till att fråga om våld i unga relationer samt att förbättra stöd och insatser till de utsatta (BRÅ 2021, s.16). Denna studie kommer att undersöka hur yrkesverksamma som möter denna målgrupp arbetar med problematiken våld i ungas relationer.

### **1.1 Syfte och frågeställningar**

Syftet med studien är att undersöka hur yrkesverksamma inom socialt arbete jobbar för att belysa, fånga upp och förebygga våld i unga partnerrelationer, med målet att diskutera om ålder kan ses som en social faktor som påverkar hur våldet tar sig uttryck samt hur konsekvenserna skiljer sig från våld i vuxnas nära relationer. De frågeställningar som studien kommer att utgå ifrån är:

1. *Hur arbetar socialarbetare för att fånga upp, belysa och förebygga våld i ungas nära relationer?*
2. *Hur samverkar socialarbetare med varandra för att förebygga och motverka våld i ungas nära relationer?*
3. *Har ålder någon betydelse för hur våld i nära relationer ser ut?*

## **2. Bakgrund**

### **2.1 Definitioner av centrala begrepp - våldsdefinition och våldsformer**

Enligt Socialstyrelsen (2022) uppstår våld i nära relation ur olika aspekter. Våldet kan ge olika konsekvenser, ha olika karaktär och bestå av olika kombinationer av handlingar. Våld i nära relation kan ta sig uttryck i sju olika former: psykiskt, fysiskt, sexuellt, försummelse, digitalt, materiellt och ekonomiskt våld. Psykiskt våld handlar ofta om ett verbalt och manipulerande beteende gentemot sin partner, exempelvis genom hot, tvång, trakasserier, isolering eller nedsättande kommentarer. Fysiskt våld kan exempelvis vara slag, stryptag, knuffar eller sparkar. Sexuellt våld innebär all form av tvång som gör att den våldsutsatta utför eller går med på sexuella handlingar mot sin vilja. Försummelse, som oftast sker i relationer där en partner har någon typ av funktionsnedsättning, handlar om att försvåra eller förhindra tillgängligheten till basala rutiner så som mat, medicin eller hygien. Materiellt våld handlar om att förstöra, stjäla eller vandalisera personliga tillhörigheter eller saker i hemmet. Ekonomiskt våld innebär att den våldsutövande partnern kontrollerar, begränsar eller tvingar den utsatta partnern till olika ekonomiska brott. Slutligen digitalt våld, vilket sker över digitala plattformar och sociala medier, och är kanske den mest förekommande våldsformen bland unga. Digitalt våld kan innebära allt från att skicka kränkande meddelanden till att skicka eller sprida privata bilder eller filmer på personen (Socialstyrelsen 2022).

Det finns inget etablerat svenskt begrepp för våld i unga relationer. På engelska används begreppen “dating violence”, “adolescent dating violence” eller “teen dating violence”. Begreppen identifierar ungefär samma problematik - det vill säga relationer där det finns ett mönster av att ena partnern utövar ett upprepat våld mot den andra partnern där både förövaren och offret är mellan 13–20 år gamla. Begreppet som ofta används i svensk kontext, det vill säga “våld i ungas nära relationer” är inte könsspecifikt, och utesluter därför inte samkönade relationer eller relationer där killen är den som är utsatt av en tjej. Det bör dock påpekas att det mesta relationsvåldet utövas av killar mot tjejer (Gottzén & Korkmaz 2013, s. 70), vilket denna studie kommer att fokusera på.

### **2.2 Socialtjänstlagen**

Socialnämnden har som ansvar att skydda och stötta personer som utsätts för eller utövar våld. Enligt Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 11§ ska socialnämnden verka för personer som utsätter, har utsatt eller utsätts för våld och brott, samt att deras närstående ska få det stöd



som de behöver (Socialstyrelsen 2021, s.2). I SoL 5 kap. finns även särskilda bestämmelser gällande barn och unga, där det bland annat benämns att socialnämnden ska “bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa,” i 5 kap 11 § står även:

- Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.
- Socialnämnden ska särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.
- Socialnämnden ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver.
- Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver. Lag (2012:776).”

I Socialtjänstlagen finns ingen bestämmelse för just unga som blir utsatta för våld av sin partner. Det finns heller ingen bestämmelse för hur socialnämnden ska arbeta med kvinnor under 18 år som blir utsatta för våld i sin nära relation. De bestämmelser som finns gäller kvinnor över 18 år samt deras barn, alltså de barn som bevittnat eller hört våld mellan sina föräldrar. Enligt Socialstyrelsens rapport 2021-10-7614 har skolan och framför allt elevhälsan ett övergripande ansvar i ett barns liv, genom att bidra med en god skolmiljö och trygga förhållanden. Men också att uppmärksamma avvikande beteenden, händelser eller situationer i barnets liv (Ibid, s. 2).

### 3. Tidigare forskning

Inom fälten “våld i nära relationer” och “mäns våld mot kvinnor” finns en uppsjö tidigare forskning och studier, men där fokus ofta legat på våld i vuxnas relationer. Det finns vissa likheter mellan våldet i vuxna och unga relationer, men mycket skiljer sig åt, och riskerna för våldets påverkan är större hos unga personer. Personer som blir utsatta för våld i ung ålder riskerar att få större och mer allvarliga negativa konsekvenser, bland annat då denna period i livet är så viktig för utvecklingen; vi lösgör oss mer från våra föräldrar och andra vuxna anknytningspersoner, och skapar nya, viktiga relationer med jämnåriga, så som kärleksrelationer. En stor del av identitetsskapandet är kropp och kroppsbild. När kroppen blir utsatt för våld i nära relationer under tonåren påverkas kroppen både fysiskt och psykiskt, och för resten av livet. Det ökar riskerna för psykosocial problematik, kan rubba självkänslan och den kroppsliga integriteten vilket försvårar gränsdragningar längre fram i livet. Våldet kan även störa kroppens fysiska utveckling, vilket kan vara mycket svårt att reparera (Barter 2009, s. 211; Wiklund, Malmgren-Olsson, Bengs & Öhman 2010, s. 219).

Tidigare studier visar att våld i ungas nära relationer är ett utbrett och växande problem i samhället (Barter 2009; Hallevik & Overlien 2016; Högström Tagesson & Gallo 2022; Evans et al. 2022; Gottzén & Korkmaz 2013; Bowen, Holdsworth & Leen 2013). Många forskare menar att innan vi kan börja fokusera på lösningar på problemet, måste forskning undersöka orsaker och grunder till våld i unga relationer, och att det inte går att förlita sig på att det är samma mekanismer som i våld i vuxnas partnerrelationer (Barter 2009; Högström Tagesson & Gallo 2022; Gottzén & Korkmaz 2013). Barter (2009) lyfter fram okunskap hos ungdomar som en av de största orsakerna till att våld i unga partnerrelationer förekommer och fortsätter: delvis okunskap om vad våld är samt hur det kan ta sig uttryck i en relation, men även okunskap om när den våldsutsatta kan söka hjälp och vilken hjälp som finns att få (Ibid, s. 219). Ungdomar pratar inte om sin problematik i deras relationer i lika stor utsträckning som vuxna gör, och söker heller inte hjälp för den. Detta gör att deras upplevelser faller mellan stolarna och i värsta fall osynliggörs helt (Barter 2011, s. 220; Gottzén & Korkmaz 2013, s. 73; Barter 2009, s.220).

Unga personers kommunikation sker alltmer på digitala plattformar, och man har kunnat se att det digitala våldet är den mest förekommande våldsformen i unga relationer (Hallevik & Overlien 2016, s.705, Overlien 2018, s. 68; Barter 2009, s.226). Studier visar att våldet ofta är

kopplat till annan psykosocial problematik, exempelvis att man bevittnat våld mellan sina föräldrar och blivit utsatta för omsorgsbrist. Man har även kunnat se en koppling mellan våldsutsatthet och mobbing, depression, missbruk, självmordstankar, sexuella riskbeteenden och viktproblematik. Har man varit utsatt för våld av sin partner under tonåren ökar även risken för att hamna i en våldsam relation när man är vuxen. Likaså har man större chans att ta sig ur en våldsam relation om man har ett gott socialt nätverk (Evans et al. 2022; Fitzpatrick 2022). En studie visar att tjejerna som deltagit i studien har utsatts för våld av sina pojkvänner, men att de sällan berättat om det för andra personer (Overlien 2016, s. 73). Många av tjejerna beskriver också det som kallas för *normaliseringsprocessen*, det vill säga att våldet till slut blir vardag, vilket också bidrog till att de inte sökte hjälp eller anmälde våldshandlingarna (Ibid., s. 79).

Många yrkesverksamma som möter unga har liknande upplevelser av våld i ungas relationer. En studie visar att problematiken bör beskrivas ur en svensk kontext för att kunna förstås rätt, och att tidigare studier utgått från främst USA (Högström Tagesson & Gallo 2022; Bowen et al. 2013; Gottzén & Korkmaz 2013). Sverige är ett land som uppfattas som ett av de mest jämställda i världen, bland annat för synen på kvinnors roll och status i samhället och kvinnors lika rättigheter och möjligheter. Trots att de unga som växer upp i Sverige idag har fått detta synsätt med sig sedan barndomen, verkar det som att en dålig kvinnosyn ändå lever kvar bland svenska ungdomar. Det synd bland annat när man tittar på hur vanligt förekommande exempelvis ett våldsamt språk, sexuella övergrepp och trakasserier är i deras vardag. Våldet blir normaliserat, vilket förstärks av en könsbaserad syn på vem som bär ansvaret och vad våld är, samt påverkar viljan att anmäla och vittna om våldsamma handlingar (Wiklund, Malmgren-Olsson, Bengs & Öhman 2010, s. 219–220).

Våld i nära relationer och sexuella övergrepp kopplas ofta ihop med tjejers sexuella hälsa, men mer sällan ihop med deras psykiska välmående. Studier har visat hur stora och allvarliga konsekvenserna kan vara för den psykiska hälsan, vilket antyder hur viktigt det är för professionella som möter unga som lider av olika psykosociala problem att vara extra uppmärksamma och lyhörda inför tjejers våldsutsatthet (Wiklund, Malmgren-Olsson, Bengs & Öhman 2010, s. 224). Likt många andra författare (Barter 2009; Gottzén & Korkmaz 2013; Fitzpatrick 2022) beskriver Högström Tagesson & Gallo (2022) att en stor del av problemet är att unga inte vill berätta om våldet de upplever från sina partners, och heller inte söker professionell hjälp för det (Ibid., s. 333–334). Dessutom menade många socialarbetare att

ungdomarna inte ville bli jämförda med vuxna, vilket också påverkade hur och när ungdomarna sökte professionell hjälp. Detta resulterade i att socialsekreterarna så sällan som möjligt försökte jämföra ungdomarnas relationsvåld med vuxnas (Ibid, s.344). Socialarbetarna presenterade en skillnad mellan våldsutsatta killar och tjejer, där tjejer som var våldsutsatta förklarades genom en problematisk uppväxt, medan killar som var våldsutsatta förklarades genom en problematisk relation till manligheten (Ibid, s.345). Resultatet av studien visade att olika områden behöver arbetas med i den svenska kontexten, exempelvis hur man bemöter ungdomar som utsätts för våld i nära relation, samt köns- och sexualitetsskillnader (Ibid, s.346). Barter (2009) menar att det sexuella och fysiska våldet arbetas mer med inom det sociala arbetet, men att det digitala våldet bör uppmärksammas mer (Barter 2009, s.226). Det sexuella och fysiska våldet har större yttre påverkan vilket oftare leder till att vuxna eller yrkesverksamma uppmärksammar detta och kan hjälpa personen i fråga. Men det digitala och psykiska våldet är minst lika viktigt, och förekommer enligt Barter (2009) oftare, vilket är en stark anledning till att detta bör arbetas mer med (Ibid, s.226).

## **4. Metod**

Vi har valt att göra en kvalitativ intervjustudie, där vi har intervjuat yrkesverksamma personer som arbetar, eller har arbetat med unga personer. I det här kapitlet presenteras författarnas förförståelse, litteratursökning, studiens urval, intervjumetod, analysmetod, forskningsetiska ställningstaganden och metodreflektioner.

### **4.1 Förförståelse**

Vi har en viss förförståelse för den här studiens sociala problem. En av författarna arbetar med våld i vuxna relationer, den andra författaren arbetar med barn på sjukhus. Detta har gett oss en överblick av hur problemet ser ut, samt att vårt genuina intresse för problemet har varit en stor del av idén till arbetet. Författarna till studien har haft förförståelsen i åtanke under arbetets gång, samt resonerat över hur detta kan påverka vår bild av studien. Vi har genom arbetets gång varit kritiska till den information vi tagit del av, samt varit öppna och transparenta för att hitta ny kunskap vi inte tidigare hade. Thurén (2019) menar att forskarens förförståelse ligger till grund för studiens utformande. Forskarnas tidigare kunskaper och erfarenheter av ämnet kan påverka studien både positivt och negativt (Thurén 2019, s.65). Socionomutbildningen har gett oss viss förförståelse av att arbeta med ungdomar, men väldigt lite kunskap om våld. Detta är något vi tagit med oss under arbetets gång, för att vara kritiska till den kunskap vi tar in samt den information som intervjupersonerna berättat om.

### **4.2 Litteratursökning**

Vi har använt oss av databasen SöderScholar och hittat 10 artiklar som presenteras i avsnittet om tidigare forskning. Vi använde sökorden "intimate partner violence" och "partner violence" i kombination med youth AND teen\*, adolescent\* och experience. I de olika sökorden har vi lagt ihop några ord för att få fram mer relevant material, exempelvis genom att addera "partner violence" AND "experience".

Sökresultaten för "intimate partner violence" och "youth AND teen\*" gav 806 resultat varan 781 var publikationer som blivit vetenskapligt granskade. Sökningen med orden "partner violence" och "youth AND teen\*" gav 888 träffar varan 860 av dessa var vetenskapligt granskade. Ur sökorden "intimate partner violence" och "adolescent\*" fick vi 5 564 resultat där 5 346 av artiklarna var vetenskapligt granskade. När vi använde sökorden "partner violence" i kombination med "adolescent\*" fick vi 6 050 träffar varav 5 811 av dessa var vetenskapligt granskade. Utifrån dessa resultat har vi valt ut artiklar som främst behandlar

målgruppen ur en svensk kontext, eller västerländsk, eftersom det är inom denna kontext som informanterna, klienterna samt uppsatsförfattarna existerar och arbetar. Vidare har vi valt bort artiklar som fokuserar på killar som våldsutsatta, samkönade eller queera relationer eller väldigt specifika etniska grupper, då uppsatsen ska utgå från heterosexuella förhållanden där tjejen är våldsutsatt och killen våldsutövare. Eftersom denna uppsats inte har som syfte att diskutera våldsutsattas upplevelser, utan yrkesverksammas syn på problematiken och hur man kan arbeta med det, har vi även valt bort artiklar som handlar om våldsutsatta eller våldsutövare. Detta har gett oss totalt 10 artiklar som används i kapitlet tidigare forskning.

### **4.3 Intervjumetod**

Vi har intervjuat personer i fokusgrupper med yrkesverksam personal från olika arbetsområden. Fokusgrupper är ett sätt att få tillgång till material genom intervjupersonernas egna diskussioner och berättelser (Bryman 2018, s.621). Den första fokusgruppen bestod av en fältassistent, en kurator som arbetar med unga brottsutsatta och en skolkurator. Den andra fokusgruppen bestod av en kurator som arbetar med unga brottsutsatta, en hälso- och sjukvårdskurator samt en socialsekreterare. Samtliga intervjuer genomfördes via Zoom och pågick i ca 1,5 h. Intervjuerna utformades genom att vi bad informanterna berätta om sina erfarenheter av att jobba med unga och våld i ungas nära relationer, hur de tycker att samverkan fungerar mellan olika instanser för att synliggöra, motverka samt förebygga problemet. Vi samtalade även om hur informanterna ser på våld i ungas nära relationer respektive våld i vuxnas nära relationer samt hur de ser på utvecklandet och behoven av arbetet med problematiken. Informanterna fick berätta om egna erfarenheter samt sin arbetsplats, varpå vi ställde följdfrågor utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Vi spelade in intervjuerna på Zoom efter att samtycke givits genom att informanterna skrivit på en samtyckesblankett.

### **4.4 Urval**

Vi har endast intervjuat yrkesverksam personal eftersom brottsoffren i fråga är minderåriga. Vi har utgått från heterosexuella unga relationer där de två individerna är en kille och en tjej i partnerrelation, för att vi utgick från det sociala problemet mäns våld mot kvinnor. Detta diskuterades även med informanterna. Tidigt i arbetets gång mejlade vi till alla ungdomsenheter på samtliga stadsdelsförvaltningar i olika kommuner, fältassistenter i olika stadsdelsförvaltningar, skolkuratorer som arbetar på gymnasium i Stockholm, samt kuratorer på fem ungdomsmottagningar i Stockholm. Följande personer kunde medverka vid intervju:

en fältassistent, två kuratorer, en skolkurator på gymnasium, en socialsekreterare som har arbetat med unga samt en hälso- och sjukvårdskurator som arbetar med barn och unga.

#### **4.5 Analysmetod**

Vi har använt en tematisk narrativ analysmetod, i syfte att formulera och analysera resultat av intervjumaterialet. Den tematiska narrativa analysmetoden fokuserar på att tolka innehållet i det presenterade materialet, i detta fall fokusgrupperna. Riessman (2008) menar att den tematiska narrativa analysen fokuserar på innehållet i informanternas berättelser, det vill säga det våra intervjupersoner berättar om i relation till det valda problemområdet (Riessman 2008, s.63; Kvale & Brinkmann 2014, s.268). Vi har valt denna analysmetod då det ger oss en bra överblick av hur informanterna upplever och arbetar med våld i unga partnerrelationer, samt hur de kan förklara insatser och åtgärder. Detta kan ge oss en bild av hur myndigheter och relevanta yrkespersoner ser på problemet och för vidare relevant information. Kvale och Brinkmann (2014) menar att den narrativa analysen ger forskaren en inblick i intervjupersonernas historia. Likt Riessmans (2008) förklaring är detta en metod som handlar om att förstå strukturer, intriger, språket och vad som berättas i historien (Kvale & Brinkmann 2014, s.268). Genom att använda tematiskt narrativ analysmetod har vi kodat sekvenser ur intervjuerna och delat upp dessa i teman. Vi kodade intervjuerna separat för att vara transparenta och öka tillförlitligheten i vårt enskilda kodade material. Kodning utgick ifrån de transkriberade dokumenten, där vi noggrant läste igenom materialet och delade upp sekvenser som svarade på de frågeställningar som studien utgår ifrån. De kodningar som vi fått fram har vi sedan delat upp i tre teman.

#### **4.6 Forskningsetiska ställningstaganden**

Genom uppsatsens gång har vi följt Vetenskapsrådets rapport "God forskningssed" (2017) för att upprätthålla de etiska ställningstagandena. Enligt Vetenskapsrådet (2017) är det viktigt att förhålla sig till de etiska grunderna, enligt svensk lag och moral (Vetenskapsrådet 2017, s.15). Till att börja med har vi förhållit oss till "forskareetik" och "forskningsetik". Forskareetik handlar om att ha en etisk och moralisk ställning gentemot forskningen, samhället och de som arbetar med forskningen. I detta fall handlar det om oss författare, samt de som sedan kommer att läsa forskningen och ta det av det framställda materialet (Vetenskapsrådet 2017, s. 12; Bryman 2018, s. 171). Forskningsetik handlar om att ha ett etiskt förhållningssätt gentemot de som deltar och medverkar i forskningen, det vill säga våra informanter samt den tidigare forskningen som vi använder oss av (Ibid). Vi har arbetat med en så kallad "tillämpad forskning" som innebär att bidra med kunskap och förbättringsområden inom redan befintlig

samhällsproblematik (Vetenskapsrådet 2017, s. 19). I detta fall handlar det om att öka kunskapen och förståelsen gentemot arbetet med unga personer som utsätts för våld i nära relation.

Vid arbetet av en forskningsanalys är det av yttersta vikt att följa fyra viktiga punkter; sekretess, tystnadsplikt, anonymisering och avidentifiering samt konfidentialitet (Vetenskapsrådet 2017, s. 40; Bryman 2018, s. 171; Kvale & Brinkmann 2014, s. 105). För att uppfylla detta har vi använt oss av samtyckesblanketter som Södertörns Högskola försett oss med, samt givit informanterna chansen att avböja eller medverka i studien. Det skriftliga samtycket i dess bemärkelse är av yttersta vikt för att informanterna ska känna sig trygga med att deras personuppgifter, känsligt material eller liknande inte förs vidare utanför studien (Ibid, s. 26). I den här uppsatsen har vi avidentifierat de medverkande personerna för att inte utelämna deras identitet. Exempelvis genom att inte benämna namn, kön, exakt arbetsplats eller annan liknande information. Informanterna har skrivit på samtyckesblanketter försedda av Södertörns Högskola, och är medvetna om deras deltagande i studien. Inspelningen av intervjuerna raderades efter transkriberingen, och transkriberingen är även avidentifierad för att inte utelämna personuppgifter. Vi har haft i beaktning att inte benämna känsliga ärenden eller berättelser om fall som informanterna berättat om, för att utesluta personuppgifter om specifika personer.

#### **4.7 Metodreflektioner**

I det här kapitlet presenteras reflektioner och diskussioner angående studiens metodval. Vi har intervjuat sex yrkesverksamma socionomer med olika arbetsbakgrund. Informanterna har svarat på frågor och diskuterat våld i unga parrelationer på en mikro-, meso- och makronivå, vilket har gett oss en bredare överblick av det presenterade sociala problemet. Informanterna arbetar inom olika fält inom socialt arbete vilket kan ha haft betydelse för uppsatsens resultat. Initialt var tanken att endast intervjua utredande socialsekreterare på ungdomsenheter, men det visade sig vara svårt på grund av deras tidsbrist och höga arbetsbelastning. Vår handledare gav oss därför rådet att bredda vår efterfrågan. Variationen av yrkesgrupper i urvalet var alltså inte planerat, men det har gett fler perspektiv på våra frågeställningar, och gett oss en bredare syn på vilken kunskap som finns, och saknas, om våld hos yrkesverksamma socionomer som möter unga. Det vi har gått miste om är hur socialtjänsten arbetar utredande med våld i ungas nära relationer, men däremot har våra informanter gett oss andra aspekter.



Under fokusgrupperna har det diskuterats bland annat om individernas stöd, hur grupper av professionella kan samverka och hur samhällets stöd ser ut generellt. Med hjälp av informanter som arbetar på olika arbetsplatser samt möter problematiken i olika former har vi fått ett resultat där intervjupersonerna i mångt och mycket har haft liknande berättelser. Intervjuerna skedde via zoom vilket gav oss en unik möjlighet att anpassa tidsmässiga faktorer till alla medverkande individer. Dock har vi haft i åtanke att digitala intervjuer kan bidra till en svårighet att förstå varandra, delvis genom uppkoppling, ljud och bild.

Vi har gjort en tematiskt narrativ analys, där vi har kodat och tematiserat sekvenser ur intervjuerna för att komma fram till ett resultat. När materialet var insamlat kodade vi intervjuerna separat, vilket gav oss en transparent syn på materialet, samt gav oss två olika perspektiv. Sedan gick vi igenom kodningarna tillsammans och skapade teman (se bilaga 9.4–9.6). De kodningar och teman som vi kom fram till gav oss en bild av de områden inom det sociala problemet som studien har fokuserat mest på. I detta fall gav informanternas berättelser en bild av hur det sociala problemet ser ut på deras arbetsplatser. Tidigare studier visar att unga som upplever våld i sina nära relationer är ett socialt problem (Barter 2009; Hallevik & Overlien 2016; Högström Tagesson & Gallo 2022; Evans et al. 2022; Gottzén & Korkmaz 2013), vilket den här studiens informanter också berättade om. Studiens resultat liknade alltså många andra resultat i annan forskning. Den tidigare forskningen som presenterats i den här studien har bidragit med kunskap relaterat det sociala problemet, samt hur kunskapen är beskaffad (Blom & Morén 2015, s.15; Payne 2008, s.76). Det insamlade materialet har i sin tur gett studien en förståelse av existensen av problemet (Ibid). Den narrativa analysmetoden gav oss en inblick i informanternas personliga berättelser om det sociala problemet, vilket bidrog med en specifik och unik bild av våld i unga parrelationer.

## 5. Teoretiskt ramverk

I den här studien har vi använt oss av tre teorier i tolkningen av resultatet; professionsteori, samverkansteori och intersektionalitet. Professionsteori och samverkansteori kommer att användas för att förklara yrkesverksammars arbete med våld i unga relationer, och deras syn på det samt hur, och om, de arbetar tillsammans för att motverka problemet. Intersektionalitet används för att belysa hur ålder kan påverka synen på våld och relationer, och hur ålder samspelar med andra faktorer och antingen förstärker bilden av ungas relationer som mindre seriösa eller om det kan göra att vi tar dem på större allvar på grund av deras unga ålder, vilket gör dem mer utsatta. För att förstå och få djupare insikt i problematiken som presenteras behövs teorier som förklarar hur samhälle, grupp och individ verkar för problematiken.

### 5.1 Samverkansteori

En stor och viktig del i socialt arbete är samverkan. Delvis samverkan mellan individ och yrkesverksam, men framför allt samverkan mellan de yrkesverksamma kring en situation. De yrkesverksamma kan exempelvis vara myndigheter eller andra offentliga aktörer som samverkar med varandra för att lösa ett socialt problem - både samhälleligt och individuellt (Danermark 2000, s.8; Svensson, Johnsson & Laanemets 2008, s.200). Danermark (2000) presenterar ett exempel där samverkan mellan olika myndigheter och offentliga aktörer sker - rehabilitering. Sjukvården, Försäkringskassan, arbetsförmedlingen och andra viktiga aktörer samverkar för att hjälpa en individ med särskilt anpassade insatser (Ibid, s.8).

Danermark (2000) menar att det finns olika aspekter som är viktiga för samverkan inom det sociala arbetet. Det viktigaste inom samverkan är att vara medveten om de förutsättningar som krävs för att det samspelet ska fungera. Till att börja med presenterar Danermark (2000) *kunskaps- och förklaringsfaktorer*. De yrkesverksamma besitter olika utbildningar vilket ger de olika perspektiv och synvinklar på ett och samma problem (Ibid, s.12). Sedan presenterar Danermark (2000) *formella och informella regler*, som de yrkesverksamma bör förhålla sig till (Ibid, s.12). Till sist förhåller sig även de yrkesverksamma till sin *organisatoriska situation*, som påverkar deras arbetssätt (Ibid, s.12). När alla inblandade yrkesverksamma kan förhålla sig till dessa förutsättningar kan samverkan fungera (Ibid, s.12). Dessutom är det av yttersta vikt att alla yrkesverksamma inom en samverkan är medvetna om maktrelationerna mellan varandra. Alla har sin organisation att förhålla sig till, där vissa individer har mer

möjlighet till frispel eller beslutsfattande än andra (Danermark 2000, s.26; Svensson, Johnsson & Laanemets 2008, s.203).

Danermark presenterar ett exempel om husbyggen, där varje profession har en egen roll som bidrar till att huset byggs klart. Detta exempel liknar Danermark (2000) med samverkan inom socialt arbete - dock med skillnaden att socialarbetare arbetar med människor och inte byggnader. Här är det därför av yttersta vikt att alltid se till individens bästa och dess egna känslor (Danermark 2000, s.16; Svensson, Johnsson & Laanemets 2008, s.200). För att se till alla yrkesverksammas specialiteter och unika kunskaper bör ett tvärprofessionellt team inrättas vid samverkansarbeten (Svensson, Johnsson & Laanemets 2008, s.205). Det tvärprofessionella teamet sätts ihop där flera representanter från olika yrkesgrupper och professioner samarbetar för att sträva efter ett och samma mål (Ibid, s.205).

## **5.2 Professionsteori**

Betydelsen av ordet profession finns i flertalet uppfattningar, men innebär huvudsakligen begreppet "yrke". I många språk (ex. tyska, franska, svenska) innebär profession ett erkännande och innehavandet av ett yrke (Selander 1989, s.13; Brante 2009, s.15). Begreppet profession går att se ur tre olika perspektiv, som Brante (2009) presenterar; klassiska professioner, semiprofessioner och preprofessioner (Brante 2009, s.30). Till att börja med är de klassiska professionerna de med hög utbildning, exempelvis ingenjörer och läkare. De semiprofessionella yrkena tillhör de klassiska, men har inte lika mycket grund i utbildningen, exempelvis sjuksköterskor, lärare eller socialarbetare (Ibid, s.30). Semiprofessioner ingår ofta i organisationer, verksamheter eller myndigheter och är en del av ett större samhällligt perspektiv. De är ofta mer bundna till en reglerad byråkrati och skapade ur sociala problem och samhällsförändringar (Ibid, s.30). För att förklara och förstå professionsteori måste vi se till vad en profession är och hur den utgör sig i verksamheten. Professionsteori grundar sig i att många professioner kan vara under samma enhet - exempelvis sjukvårdspersonal som exempelvis läkare, sjuksköterskor, undersköterskor och så vidare (Brante 1989, s.41; Brante 1987, s.129). Detta skulle kunna liknas inom det sociala arbetet, där professioner under samma enhet kan vara socialsekreterare, fältassistenter, kuratorer, biståndshandläggare och så vidare. Dock poängterar Brante (1989) att det är viktigt att komma ihåg varje professions egen kunskap (Brante 1989, s.42; Svensson, Johnsson & Laanemets 2008, s.88-89).

Enligt Dellgren (2016) bör tre egenskaper vara uppfyllda för att en yrkesgrupp ska kunna kallas för en profession: vetenskapligt grundade kunskaper, monopol och expertis. Med

vetenskapligt grundade kunskaper menas att man bör ha förvärvat kunskaper genom en vetenskapligt etablerad utbildning. Monopol innebär att det är endast denna yrkesgrupp som har legal rätt att genomföra arbetet och ta beslut gällande det. Med expertis menar Dellgren att yrkesgruppen har en unik förmåga att kunna tillämpa sin kunskap i konkreta situationer (Dellgren 2016, s. 252). Socionomer är en del av den yrkesgrupp som har en vetenskaplig teoretiskt baserad högskoleutbildning, där frågan ofta väcks om hur socionomer ska kunna använda den teoretiska kunskapen i det praktiska arbetet. Det är även en människobehandlande yrkesgrupp som går ut på att utveckla och upprätthålla medborgarnas livskvalitet, hälsa och välmående. Socionomer ingår i den yrkeskategori som ofta kallas för *gatuplansbyråkrater*, vilket innefattar en grupp yrkesutövare som har som uppdrag att fördela ett begränsat antal stöd-, vård- och omsorgsresurser, ofta i förhållande till svåra och motsägelsefulla mål. Socialt arbete kategoriseras som en offentlig välfärdsprofession, som utgörs av två typer av styrningar som benämns som yrkesmässig professionalitet eller organisatorisk professionalitet. Den organisatoriska styrningen grundar sig i att yrkesutövningen sker utifrån regler och mål som organisationen bedömer som viktiga. Denna typ av styrning är mer byråkratisk, och den kunskap som utövas av professionella inom organisationen är baserad på etablerad forskning och studier. De professionella utgår därför från riktlinjer och metoder för att hantera sina arbetsuppgifter och ärenden. Den yrkesmässiga professionaliteten är mer inriktad på etik och utgår från kunskap som varje enskild profession skapar och upprätthåller genom kollegialt ledarskap, det vill säga att organisationen fattar olika beslut tillsammans med de yrkesverksamma och därmed blir kunskapen baserad på de professionellas egna kunskap och erfarenhet i samband med de etiska riktlinjer som finns. Detta kan bidra till både en trygghet och en viss osäkerhet. En socialarbetare kan å ena sidan slippa känna sig personligt ansvarig för sina beslut, men å andra sidan blir varje yrkesutövare tvungen att balansera de två olika styrningarna vilket kan skapa ambivalens och emotionella konflikter mellan vad man bör göra och vad man vill göra (Ibid., s. 254–255).

Rexvid (2016) lyfter ett annat perspektiv på professioner: den pragmatiska styrningen. Detta perspektiv bygger på hur arbetet utförs, hur kunskap skapas och tillämpas i praktiken och vad som är avgörande för en yrkesgrupps professionella status. Socionomer har ett stort handlingsutrymme vilket är nödvändigt då de arbetsuppgifter som ingår ofta har en komplex och mångsidig karaktär. En socialarbetare bör därför kunna utföra sitt arbete utifrån varje enskild individ, vilket kan vara svårt i kombination med de riktlinjer och lagar som reglerar arbetet. Arbetet utövas därmed ofta grundat på socialarbetarens tolkningar och överväganden

som är baserade på kunskap, riktlinjer och lagar som organisationen styrs av (Rexvid 2016). Professionsteorin är relevant för den här uppsatsen och frågeställningarna då vi söker informanternas berättelser om deras yrkesroll och specifikt dessa professioners arbete med våld i ungas nära relationer.

### **5.3 Intersektionalitet**

Ett intersektionellt perspektiv används för att analysera hur olika maktrelationer samspelar med varandra och skapar nya föreställningar om olika grupper i samhället. Dessa maktrelationer kan vara sådant som kön, sexualitet, religion, klass, funktionsvariation och ålder. Uppfattningar om dessa vävs in i varandra och ett intersektionellt perspektiv ställer frågan om detta återskapar och förstärker bilden av ett "vi" och "dem" (de los Reyes & Mulinari 2005, s. 9). Dessa uppfattningar kan således, enligt ett intersektionellt perspektiv, förvärra situationen för exempelvis en våldsutsatt om denne också är homosexuell, funktionshindrad, gammal eller ung. Perspektivet ser inte på ojämlikheten som institutionell, utan systematisk, och att den uttrycks i olika villkor, språk, handlingar och ideologier. Man menar att makten är rörlig, alltså att den kan förskjutas från en grupp till en annan beroende på denna grupps gemensamma förhållanden. En ung kille är i dagens samhälle underställd än äldre man, men i ett förhållande mellan en kille och en tjej är maktförhållandet förändrat där tjejen ofta befinner sig i ett underläge (Ibid., s. 11). Den intersektionella teorin bygger på en feministisk grund där man ser på världen som ojämfäst mellan könen, men att det som sagt kan finnas andra faktorer som påverkar och förskjuter denna ojämlikhet. Det är en kritisk teori som syftar till att ifrågasätta och belysa maktstrukturer i samhället utifrån olika gruppers förutsättningar. Perspektivet har även vuxit fram ur ett antirasistiskt förhållningssätt som har ifrågasatt den rådande feministiska diskursen, och lyft fram hur rasistiska strukturer förstärker rasifierade kvinnors utsatthet i det västerländska samhället (Ibid., s. 15). Intersektionalitet utgår från ett epistemologiskt perspektiv, men ett lite annorlunda sådant, där man ser på individer, ideologier, vedertagen kunskap, diskurser och materiella villkor som något som konstruerar maktrelationer som något flytande (Ibid., s. 25).

När de los Reyes och Mulinari (2005) skrev boken "Intersektionalitet" hade begreppet nyligen introducerats i Sverige, men idag är det ett vedertaget begrepp som används genomgående i exempelvis socionomutbildningar i hela landet. En grundpelare i den intersektionella teorin är att vara ifrågasättande, därför är det viktigt att teorin även ifrågasätter och förnyar sig själv, inkluderar fler perspektiv och vänder spegeln mot sig själv (Ibid., s. 93). De los Reyes och Mulinari (2005) tar inte upp ålder som en faktor i litteraturen, men Krekula, Närvänen &

Näsman (2005) menar att även ålder, ungdom och generation är något som spelar in i hur vi uppfattar och behandlar grupper som på olika sätt är utsatta i samhället, däribland våldsutsatta. I vetenskaplig forskning är ålder ofta något bestämt, men i denna uppsats ses ålder som något socialt och kulturellt konstruerat, där olika åldersgrupper har olika förutsättningar och möjligheter beroende på i vilka sociala sammanhang de befinner sig. Olika åldersgrupper omfattar olika normer kring förväntningar på beteenden, rättigheter, skyldigheter och livsstil. Dessa normer kring ålder samspelar även med kön, det vill säga att olika åldersgrupper ses annorlunda på beroende på om de är män eller kvinnor. Ålder ska också ses som en grund till maktutövning och som en del i den könsbaserade maktordningen (Krekula, Närvänen & Näsman 2005, s. 83–84). Vi har i den tidigare forskningen lyft upp hur flera studier visar att unga tjejer inte söker hjälp i lika stor grad som vuxna våldsutsatta, men att våldet är mer förekommande i unga relationer samt mer psykiskt och fysiskt skadligt (BRÅ 2021). Forskning har även lyft fram att unga våldsutsatta tjejer känner att de inte kan berätta för någon vuxen om sin situation, att våldet normaliseras och att de är rädda att inte bli tagna på allvar (Barter 2011, s. 220; Gottzén & Korkmaz 2013, s. 73; Barter 2009, s.220). Detta kan antas vara på grund av just deras unga ålder, att unga personer har en föreställning om att vuxenvärlden inte tar dem på allvar, samt att de inte har all den livserfarenhet som en vuxen person har, och därför inte har samma kunskap och förmåga till gränssättning som en vuxen.

Föreställningar om maskulinitet och femininitet är centrala för att förstå och förklara våld i nära relationer. I denna studie används även ålder som en viktig faktor för att förstå ungas relationer och hur våldet tar sig uttryck i dessa. Kön och ålder kommer att vara de sociala kategorier som lyfts fram i analysen; hur de samspelar med varandra och återskapas och förstärker tjejers utsatthet för våld i sina partnerrelationer, samt hur yrkesverksamma inom socialt arbete jobbar med att belysa och problematisera detta, och om de upplever en skillnad i hur våld i ungas relationer behandlas i relation till vuxnas relationsvåld.

## 6. Resultat och analys

Resultatet är analyserat ur materialet och redovisas nedan utifrån tre teman formulerade till tre underrubriker. De tre teman grundar sig i informanternas berättelser och de mest relevanta områden som diskuterats under intervjuerna. De tre teman som kommer att analyseras är; de yrkesverksammas syn på sin egen profession i relation till arbetet med våld i ungas nära relationer, yrkesverksamma socialarbetares uppfattning av hur de kan samverka med varandra i arbetet mot våld i ungas nära relationer och ett intersektionellt perspektiv på våld i ungas nära relationer.

### 6.1 TEMA 1: De yrkesverksammas syn på sin egen profession i relation till arbetet med våld i ungas nära relationer

Det första temat grundar sig i informanternas berättelser om deras egen syn på professionen, hur de har arbetat med våld samt vad för rutiner och arbetsmässiga regelverk de har på sina arbetsplatser. Person 1 berättade att hen arbetar förebyggande i samhället. I detta fall menade intervjupersonen att fältassistenter möter ungdomar på deras nivå, och arbetar med att upptäcka och utforska hur ungdomarna har det i sina liv.

*“Alltså mitt jobb går ju ut mycket på att förebygga att det ens ska inträffa (...) och vi jobbar utifrån traumamedveten omsorg också. Men det är ett långsiktigt arbete så det kräver också en viss typ av relation till ungdomen för att också se det här, och ställa frågor om våld det gör vi alltid.” (Person 1)*

Informanterna berättade att de arbetar olika med problematiken, och har generellt sett olika arbetsroller. Det teoretiska ramverket “professionsteorin” innefattar delvis förståelsen av att varje profession har en specifik kunskap, men att man ändå kan sträva efter samma mål, detta även inom de separata professionerna (Brante 1989, s.42; Svensson, Johnsson & Laanemets 2008, s.88–89). I detta fall kan vi se hur informanterna har samma eller liknande utbildningsbakgrund, men arbetar olika med våld i unga relationer beroende på dess yrkesrutiner och arbetsmässiga förhållanden, trots att de ingår i samma profession. Det handlar även om att varje profession har en expertis, alltså en unik förmåga att tillämpa kunskap i konkreta situationer, där socionomer har en expertis (Dellgren 2016, s.252).

Vidare berättade informanterna om bristande kunskap om våld hos professionella som möter ungdomar i sitt arbete. Informanterna fick frågan om de har fått, och löpande får, någon slags

utbildning om våld i unga relationer, eller om partnervåld generellt. Informanterna hade olika erfarenhet av utbildningar inom våld. Några av informanternas arbetsplatser hade anordnat föreläsningar och utbildningsdagar om våld i nära relationer, och i vissa fall specifikt våld i ungas nära relationer, andra hade inte alls erhållit information eller utbildning om våld i unga relationer eller våld generellt. Däremot framkom att det finns ytterligare problematik som försvårar arbetet med unga personer som professionell.

*“Jag tror problemet är att folk byter alltså yrkesplats att vara på, och då förlorar i alla fall vi jättemycket kunskap för att vi använder inte en journalföring som andra myndigheter eller myndighetsutövare gör (...) det är ju också grejen med min alltså roll, ja, det är inte säkert att jag ens träffar personen igen, men har jag personens kontaktuppgifter eller vet jag vart personen brukar hänga så kommer jag följa upp det med personen och det är jag trygg med (...) det är inte säkert att jag har kontaktuppgifter heller och så dröjer det 3 månader innan jag träffar ungdomen på ungdomsgården igen” (Person 1)*

Ovan berättade Person 1 om problematiken i att inte befinna sig på samma arbetsplats under en längre tid, eller att man inte journalför samtal med ungdomar. Person 1 är fältassistent och berättade om hur svårt det är att upprätthålla en långvarig kontakt med ungdomarna, eftersom de arbetar uppsökande vilket kan innebära att de stöter på ungdomar då och då, och ibland inte ens vet deras namn. De använder heller inte journaler eller minnesanteckningar. Detta kunde sedan skapa problem om någon slutade eller bytte jobb, då ungdomens berättelser föll ut i intet. Att inte journalföra eller anteckna samtal med ungdomar kan ge negativa konsekvenser både för de professionella och ungdomarna. För de professionella kan det vara svårt att följa med i ungdomens liv och berättelser, men för ungdomen kan det vara svårt att få hjälp för att ens problematik faller mellan olika professionella och inte fångas upp. Samtidigt är detta en del i fältassistenternas liv, vilket gör att de professionella måste förhålla sig till detta arbetssätt.

En ytterligare aspekt som kom upp i informanternas berättelser var svårigheten att följa med i den digitala världen. Genomgående i intervjuerna berättade informanterna om att de känner ett starkt behov av att följa med i ungdomars sociala utveckling för att kunna hjälpa de och uppmärksamma våldsproblematik så som den ser ut bland unga. Informanterna menade även att det är viktigt att känna sig uppdaterad när det gäller digitala plattformar därför att så



mycket av kommunikationen mellan unga sker där. Ungdomar idag spenderar många timmar av sin dag på sociala medier och utbyter sina kontakter där, vilket har gjort att våldet till viss del förflyttat sig dit. Digitaliseringen har alltså förändrat hur vi bör definiera våld, särskilt i kontexten våld i ungas nära relationer.

*“När jag har jobbat med unga människor har jag känt ett större behov av att försöka hänga med i allt som händer och i alla sociala medier. ” (Person 5)*

*“Just det här med sociala medier (...) det är iallafall jag inte så insatt i. Vilket gör att det blir jättesvårt att veta vad det är som förekommer där. ” (Person 6)*

Vi frågade även informanterna hur de ser på att våga fråga om våld när de möter ungdomar i sina yrkesroller. Socionomer har en vetenskapligt teoretisk baserad högskoleutbildning som syftar till att ge dem en teoretisk kunskapsgrund till det praktiska arbetet (Dellgren 2016, s. 252). För socionomer handlar yrket även om att kunna upprätthålla människors livskvalitet, hälsa och välmående, eftersom det är ett människobehandlande yrke (Ibid). Informanterna berättade att deras förberedande kunskap om våld och ungas våldsrelationer till viss del är bristfällig, vilket kunde bidra till att man inte ställde frågan om våld när man diskuterade ungdomars kärleksrelationer. Övergripande i tidigare forskning och ungdomars egna berättelser om våld förekommer problematiken att vuxna och framför allt professionella inte frågar om våld i deras partnerrelationer. Nedan följer citat om hur person 4 resonerade kring detta.

*“Jag tror att det är jätteviktigt att våga fråga (...) ungdomar och barn lyssnar väldigt mycket på vad som är tillåtande här och jag tror det är den professionellas ansvar att liksom höja taket. ” (Person 4)*

Nedan följer ett citat från Person 6, som fortsatte att resonera kring att våga fråga om våld, samt hur den professionellas ansvar fungerar i praktiken;

*“Där jag möter tonåringar och ungdomar så är det inte självklart att fråga om relationer. Det är väldigt sällan förekommande att man pratar om kärleksrelationer och när man väl gör det så är det en skyddsfaktor att det finns ett socialt nätverk och det finns en person som ungdomen är nära (...) det är ju liksom inte syftet till varför ungdomen träffar mig, så att jag tänker att det nog missas ganska mycket i min verksamhet. ” (Person 6)*

Här lyfter en informant upp en tvekan inför att fråga om våld därför att kärleksrelationen kanske i vissa fall var det enda positiva i ungdomens liv, och att man därför ville fokusera på den som en skyddsfaktor snarare än en risk. Denna informant arbetar som kurator på ett sjukhus, och möter därför unga som redan är i en utsatt situation. Det ingår heller inte professionens uppdrag att försöka fånga upp våld i den unges kärleksrelationer. Informanten brister inte i sin yrkesroll rent praktiskt, men i studien har det diskuterats att alla professionella som möter ungdomar som på något sätt befinner sig i en utsatt situation bör vara extra uppmärksamma på att det även kan förekomma våld, då man sett en koppling mellan våld och psykosociala problem som kan komma ur exempelvis en lång sjukhusvistelse.

Resultatet av tema ett visade att informanterna hade en splittrad bild om sin egen profession. Delvis berättade informanterna om en erfarenhetsbaserad praktik, där deras yrkesroll utformats av deras egna erfarenheter av att ha arbetat med unga och mött våld i nära relation. Men samtidigt framkommer det också en rad områden där informanternas kunskap inom professionen brister. Exempelvis synen på våldet, hur man kan bemöta ungdomar på deras nivå eller vart man ska hänvisa vidare.

## **6.2 TEMA 2: Yrkesverksamma socialarbetares uppfattning av hur de kan samverka med varandra i arbetet mot våld i ungas nära relationer**

Det andra temat är utformat efter informanternas berättelser om hur de tidigare har samverkat eller samverkar med andra myndigheter, professioner eller verksamheter. Genomgående berättade informanterna att de har ett pågående arbete med att länka vidare till andra instanser. Men däremot är det otydligt om rutiner för samverkan på respektive arbetsplats, eftersom informanterna berättade att de har fått lista ut den informationen på egen hand, eller arbetat efter erfarenhet. Något som också visar sig är att informanterna inte riktigt vet vem som egentligen har det yttersta ansvaret för denna målgrupp, vilket skapar en oklarhet i vad som faktiskt händer med ungdomarna när de hänvisats vidare. Den mest frekventa insatsen som erbjuds verkar vara stödsamtal, vilket man kan få på exempelvis Stödcentrum, ungdomsmottagningar och hos kuratorer på sjukhus eller skola. Socialtjänstens ungdomsenheter verkar inte vara något som informanterna känner att de kan koppla in i sådana här ärenden, och framställs som att de främst hanterar våld som sker inom familjen. I SoL 5 kap. 1 § finns inget särskilt stycke som handlar om ungas våldsutsatthet i nära relationer, eller om unga som utövar våld mot sin partner. Det bestämmelser som finns benämns som "visat tecken på ogynnsam utveckling" eller "verka för att barn och unga inte

vistas i miljöer som är skadliga för dem” (SoL 2001: 453, 5 kap § 1). Detta skulle såklart kunna innefatta våldsamma relationer, men det är inget som tas upp av informanterna.

*“Om det är något som sker i skolan eller i skolmiljön så kanske det i första hand är kuratorn som är det närmaste (...) och om det kommer i min kännedom att någon blivit utsatt eller är i en sådan relation så är mitt jobb och lotsa vidare typ till stödcentrum, ungdomsmottagning eller skolkurator.” (Person 1)*

En av informanterna var även inne på problematiken med att våld i unga relationer ibland kan framställas som en gråzon, vad som är ett brott och inte. Personen berättade om att om det är tydligt att ett brott som begåtts så vet hen vad hen ska göra med informationen, men i andra fall där händelsen inte rubriceras som brott är det svårare att veta vart man ska hänvisa ungdomen vidare. Här skulle ett tvärprofessionellt team, som Danermark (2000) föreslår, kunna behövas. En del som fokuserar på den känslomässiga aspekten och det stöd den våldsutsatta behöver, och en del som arbetar med förövaren.

*“Där tycker jag nu att det är svårt att alltså om det är tydligt liksom att det är ett brott som begås eller har begåtts så vet man väl kanske mer vad man ska göra men om det är liksom vet inte gråzonen eller risk för våld eller så, så känner inte jag att jag har liksom inte riktigt koll på vart jag ska hänvisa vidare.” (Person 2)*

Person 3 berättade om att hen har ett pågående arbete med samverkan med polisen, genom sin arbetsplats. Delvis för att den arbetsplatsen får sina ärenden via polisen. Men person 6 menade att det inte finns någon som helst möjlighet att hänvisa vidare en ungdom som utsätts för våld i nära relation. Det enda som den personen vet om att hen kan göra, är att orosanmäla händelsen, eftersom person 6 arbetar på sjukhus där det huvudsakliga fokuset i mötet med ungdomen är sjukdomssituationen.

*“På sjukhuset så skulle jag säga att det inte är så mycket att hänvisa internt. Utan det är att man gör en orosanmälan.” (Person 6)*

Vidare berättade Person 4 om en bredd av möjligheter till samverkan, där personens arbetsplats har en hyfsat tydlig information om var man kan vända sig samt hur samverkan kan se ut mellan olika professioner och arbetsplatser.

*“Det varit allt ifrån psykologer på avdelningen för våldtagna, Tusen möjligheter som psykologkontakt, Mika-mottagningen, socialtjänsten självklart, men sen även försäkringsbolaget alltså för att få psykologisk hjälp därifrån (...) men ungdomsmottagning har också hänt, faktiskt, och att de har länkat till oss.”*

*(Person 4)*

Övergripande berättar informanterna om vart de kan, eller har, länkat vidare ärenden. Resultatet av tema två visar alltså att majoriteten av de medverkande professionella personerna arbetar med samverkan, men att det inte finns någon tydlig rutin kring det. Däremot verkar det finnas en oklarhet kring vems ansvar som är vad i frågan. När en ung person blir utsatt för våld i nära relation finns det, enligt informanterna, ingen tydlig riktlinje om vem, vilken instans eller verksamhet som är ansvarig för den problematiken. För att samverkan ska fungera är det ytterst viktigt att alla inblandade är medvetna om möjlighet till beslutsfattande och vems ansvar som är vems (Danermark 2000, s.26; Svensson, Johnsson & Laanemets 2008, s.203). Men informanterna menade också att detta grundar sig i en okunskap i den professionella sfären, alltså att de professionella inte har tillräcklig kunskap för att bemöta ungdomarna som utsätts för våld i sin partnerrelation. Vilket i sin tur ledde till att informanterna inte visste vart de kunde hänvisa ärendet vidare.

Vi frågade informanterna om deras kunskap om samverkan, samt vart ansvaret ligger. Person 5 berättade om sin erfarenhet av olika arbetsplatser och hur hans uppfattning av samverkan ser ut. Men också att verksamheterna arbetar strikt mot vissa åldersgrupper eller målgrupper, vilket gör att andra personer ibland kan falla mellan stolarna - exempelvis unga som utsätts för våld i nära relation.

*“På mitt gamla jobb på HVB-hemmet så var det väldigt svårt, upplevde jag, att föra personerna vidare. Dels för att de hade sekretessmarkering och bara där var det ganska svårt att få hjälp. Men också på grund av att det liksom inte fanns så mycket etablerade kontakter. Så att man fick jobba mycket själv som både stödjure och att hitta ett kontaktnät och hitta hjälp (...) men det var liksom mycket initiativ man fick ta själv.” (Person 5)*

Vidare berättade Person 2 om hans bild av den vuxna världens syn på ungdomar som utsätts för våld i partnerrelation, samt hur Socialtjänsten kan fungera som samverkanspartner i sådana ärenden.

*“Ja och jag tänker också att jag ska prata om tidigare med alltså hur vuxenvärlden ser på våld i unga relationer att om socialtjänsten skulle rikta in sig mot det då skulle det också vara en signal om att det här är någonting som vuxenvärlden tar på allvar, nu finns det ju alltså ungdomsmottagningen är ju också vuxenvärlden, men det är ändå som att så här ja här behandlar vi ungdomsproblem SOC är liksom något annat, det finns ideella organisationer som jobbar med unga relationer men ja jag tänker att det skulle med liksom finnas nån viktig symbolik i det (Person 2).*

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att alla informanter känner sig relativt säkra på vad de själva i sin specifika yrkesprofession kan och inte kan göra för ungdomar som de möter, och där det visar sig att våld i relationen förekommer. Däremot visar de sig vara betydligt mer osäkra på vem som faktiskt har det yttersta ansvaret, samt vad som händer med ungdomarna när de blivit hänvisade vidare. Danermark (2000) menar att samverkan kan fungera om varje yrkesgrupp känner till sin egen kunskap, de informella och formella regler som finns inom just deras organisation samt dennes specifika organisatoriska situation. Det verkar dock vara en efterfrågan hos informanterna att även få information om övriga yrkesgruppers arbetssätt, kunskap, förutsättningar och möjligheter. Informanterna känner sig relativt säkra på vad som ingår i deras roll, men samtidigt verkar det finnas ett glapp gällande just ärenden där det förekommer våld i ungas nära relation. Glappet verkar vara att ingen riktigt vet var det yttersta ansvaret för denna målgrupp ligger, och att yrkesverksamma som möter ungdomar därför hänvisar runt ärendena till varandra.

### **6.3 TEMA 3: Ett intersektionellt perspektiv på våld i ungas nära relationer**

Det tredje temat utgår från det intersektionella perspektivet på våld i ungas nära relationer. Här analyseras informanternas reflektioner kring hur ålder och kön spelar in i hur de arbetar med sina klienter, samt hur vuxenvärldens syn på dessa två sociala kategorier samspelar med varandra och påverkar beslut som fattas eller hur ärenden hanteras.

*“Jag tänker just det där med att tjejer får höra att de hade en för kort kjol eller killar kan inte hjälpa det för att de är på ett visst sätt, vi jobbar ju jättemycket med det just för att bryta ner det här kring macho-normer och mäns våld mot kvinnor, för det är så många av de tjejer jag möter i alla fall, så här nej men vadå*

*de får väl skylla sig själv eller det är som det är, så vi jobbar jättemycket med den biten, just för att förebygga det där.” (Person 1)*

Citatet ovan grundar sig i att utgångspunkten för de yrkesverksammas arbete antar ett feministiskt perspektiv, där man ser på världen som ojämsställd och att detta är något som behöver förändras. Mäns våld mot kvinnor ses som en omfattande del och konsekvens av denna ojämsställdhet, och så även synen på kvinnan som offer och mannen som föröväre. Här blir det tydligt att detta synsätt lever kvar hos den yngre generationen, och att det är något som socialarbetare ser som en grund till killars våldsutövande mot sina flickvänner. Informanterna diskuterade även sådant som utseende, kläder och smink, vilket är typiska attribut som lyfts fram när man talar om våld mot kvinnor, särskilt sexuellt våld. Detta skulle kunna även kunna påverkas av de våldsutsattas ålder.

*“...man har liksom en stereotyp bild av vilka personer som är utsatta för våld i nära relation, att det är kanske medelålders kvinnor, men det var typ först när jag började på socionomprogrammet som jag också insåg att äldre personer som också är liksom 70, 80, 90, 100, blir också utsatta för våld i nära relation, samma är det med yngre. Att liksom båda dem målgrupperna försvinner lite och det är väl hur det pratas om också och vad som lyfts upp i media” (Person 2).*

Citatet ovan grundar sig i en diskussion om hur samhällets förutfattade meningar kan påverka våld i ungas partnerrelationer, samt hur professionella arbetar med det. Krekula, Närvänen & Näsman (2005) menar att det finns olika förväntningar på olika åldersgrupper, och att detta bidrar till diskursen och hur vi behandlar exempelvis tjejer i tonåren. Unga tjejer skulle utifrån det intersektionella perspektivet bli dubbelt utsatta baserat dels på deras kön, dels på deras unga ålder. Vuxnas ålderism gentemot unga, baserat på negativa föreställningar om ungdomar, samt killars sexism gentemot tjejer, gör att faktorer som klädsel, smink och utseende blir faktorer som tas upp i diskussionen kring våld i nära relationer och sexuellt våld. Samtidigt berättar person 2 även om en ålderism gentemot äldre personer i samhället. Informanterna diskuterade och höll med varandra om att det unga våldet inte tas på samma allvar som våld i vuxna relationer.

*“Jag tänker på det är det som Person 1 sa det är med att det är fortfarande förekommande att man ser ner på tjejer utifrån ja vissa brott i exempelvis våld i*

*ungas parrelationer och kopplade till kanske deras klädsel, utseende, frisyra, smink och sådana saker som borde inte ens vara aktuella 2022 i Sverige... Men samtidigt så märker vi också att polisanmälningar ökar och det visar ändå på att man någonstans har blivit mer medveten om sina rättigheter att man anmäler sådana saker som för 50, 20, 30, 40 år sedan skulle folk tyckt att det är löjligt, men nu är unga personer, både tjejer och killar... alltså unga personer mer medvetna om att nu har man passerat en gräns.” (Person 3).*

Samtidigt finns det en konsensus kring att sättet man pratar om våld, sex och kön förändras. I citatet ovan berättar Person 3 att hen ser en ökning av polisanmälningar gällande just våld i nära relationer, på sin arbetsplats. Detta skulle kunna bero på att unga människor idag får till sig mer information och kunskap än tidigare. Det skulle även kunna bero på, som Person 3 är inne på ovan, att synen generellt på våld i nära relation har förändrats de senaste årtiondena och fått mer utrymme i debatten mäns våld mot kvinnor.

*“Alltså jag tänker att det är det, alltså generellt kunskapen om vad våld är det känns som att det är bristande hos vuxna personer också, och om vuxna personer inte vet vad våld är så är det också svårt att se det och hos unga. Alltså jag tror att det här hör lite ihop, för vet inte vuxna vad det är så kan inte de heller lära ut och då kanske inte unga heller vet vad det är, men också då att vuxna bagatelliserar ungas våld.” (Person 1)*

Något annat som många av informanterna tog upp var hur våldet förändrats och hur skilt våld i ungas nära relationer från våld i vuxnas nära relationer, och hur definitionen av vad som är våld förändrats över de senaste decennierna. Mångas uppfattning om våld i nära relation är begränsat till fysiskt och i vissa fall psykiskt och sexuellt våld. Även socialarbetare som har kunskap om våld har inte uppdaterat våldsdefinitionerna och därmed innefattar de ofta inte digitalt våld, vilket informanterna och den tidigare forskningen är överens om är den absolut vanligaste våldsformen bland unga. Den digitala världen ses som en ytterligare värld, som för unga är minst lika verklig som den “riktiga” världen, och mycket av den kommunikation som sker mellan unga sker på digitala plattformar. Många av informanterna uttrycker en brist på kunskap om detta, och att det skulle kunna vara en orsak till att våldet mellan unga faller mellan stolarna.

*“Asså kring det psykiska våldet, alltså det är mycket som är liksom baserat i forum och chatt och sms, på ett annat sätt än vad det var förut på ett sätt som man liksom inte har koll på. När ungdomarna kommer hem så frågar man om hur det har varit i skolan men de frågar inte hur det har varit på internet, eller alltså så det är ju liksom två världar (...) jag vet att de ungdomar som jag känner behöver inte vara destruktiva förhållanden just, men att det här är att man ser vart man befinner sig på Snapchat och man kan hålla koll på vart alla är, det är ju någon form av kontroll som är annorlunda jämfört med vad det var förut.” Person 1)*

En viktig aspekt i detta som togs upp av en informant är att unga personer, till skillnad från vuxna, befinner sig i en utvecklingsfas där man försöker ta reda på vem man är, vart ens gränser går och vad man vill ha i en relation exempelvis. Detta skulle kunna bidra till att unga personer har svårare med gränssättning och även att de kanske lyssnar mer på klasskamrater eller kompisar än på vuxna, samt tänker mycket på hur de ska uppfattas av andra. Därför är det viktigt att vi i vuxenvärlden tar ett ansvar att berätta om vad som faktiskt är våld, därför att definitionen kan bli luddig för en person som kanske är i sin första kärleksrelation.

En informant diskuterade även ordens betydelse. Tagesson & Gallo (2022) menar att vi inte kan tala om våld i ungas nära relationer på samma sätt som vi talar om våld i vuxnas nära relationer. Begreppen och definitionerna blir för smala, därför att våldet skiljer sig så pass mycket åt. De lyfter även att många socialarbetare menar att våld mellan vuxna är lika skadligt som våld mellan unga, trots att forskning visar att unga personer tar mer skada än vuxna, mycket på grund av att det påverkar utvecklingen. Man kom även fram till att socialarbetare anser att vuxna är i ett större behov av stödsamtal än yngre, även fast yngre personer är mindre kapabla att hantera sina relationer än vuxna är. Informanten nedan menar att orden blir svåra för yngre personer att förstå, och att man måste prata om våld på ett pedagogiskt sätt som är anpassat för åldersgruppen.

*“Absolut, men jag tror att det är man märker när man har börjat jobba med det framför allt i de yngre alltså tioåringar, orden är svåra, alltså vad normer är vad på att förklara det här diffusa våldet där i svårt och förklara alltså på ett pedagogiskt sätt (...)” (Person 1)*



Hur vi definierar en nära relation var även något som lyftes under intervjuerna. Nedan problematiserar en informant hur vuxnas kärleksrelationer skiljer sig från ungas, och att synen på hur seriös relationen och våldet vacklar. En vuxen kvinna som söker stöd för att komma ur en våldsamt relation är ofta beroende av mannen ekonomiskt, de kanske har barn ihop och har byggt ett helt liv tillsammans. Unga personer har oftare mer tillfälliga förbindelser och relationer som inte är längre än något år. Dessa relationer bör dock räknas som nära relation, och lika viktiga som längre förhållanden. Ur ett intersektionellt perspektiv skulle detta synsätt kunna komma ur en slags ålderism mot unga, där deras relationer inte tas på lika stort allvar som äldres. Längden på en relation ska inte vara det som avgör hur mycket den våldsutsatta påverkas av våldet.

*“Alltså det skulle kunna vara en våldtäkt där liksom anledningen till relationen och målet kanske var att ‘men jag vill bli kär i den här personen’ eller vi har gått på dejt eller liksom så (...) Men de flesta, vi får in våra ärenden, majoriteten av de är ju via en polisanmälan, och där är det ju mycket då så här olaga hot, ofredande, misshandel, eller liksom sexuellt ofredande, eller våldtäkt (...) Alltså det är flera steg där det inte definieras, men det är faktiskt våld i nära relation. Så att det är svårt när det inte, när en själv liksom den utsatte inte definierar det som det. Men även när omgivningen kanske inte gör det.” (Person 5)*

Många unga menar också att de inte vill vända sig till vuxenvärlden på grund av rädsla att inte bli förstadda eller tagna på allvar. Även informanterna tog upp problematiken med att ungas relationer, eller känslor över lag, inte tas på lika stort allvar som vuxnas.

Krekula, Närvänen & Näsman (2005) lyfter fram hur olika åldersgrupper har olika förväntningar på sig, och möter olika fördomar, men att detta också förändras beroende på vilken kontext personen befinner sig i. Nedan problematiserar Person 5 hur en ung person som fortfarande bor hemma ses som “liten” i och med att inom kontexten familj så är hen barn och föräldrarna de vuxna, vilket skulle kunna bidra till att föräldrarna inte lyssnar eller avfärdar barnets problematik, eller att de kanske inte ens vet om att det pågår därför att det händer i barnets telefon.

*“Det jag tänker spontant är att när vuxna personer får höra barn som, alltså generellt omkring kärlek, om att ha blivit dumpad eller att kärlek generellt är det ju många vuxna som inte tar på allvar (...) för att man tänker att den kärleken inte*

*är på riktigt, eller på samma sätt, fast den är ju det. Den kan ju vara jättestark och kanske till och med starkare än den vuxnas kärleksrelation. Så att det tänker jag generellt är vanligt att vuxna inte tar ungdomars svåra känslor på allvar, vilket jag tänker också kan vara någon slags, ett slags försvar att det är "nej men inte är du utsatt för våld i din relation, du är ju bara fjorton år." (Person 6)*

Informanterna verkar övergripande vara överens om att unga personer är särskilt utsatta när det gäller våld i nära relationer, på grund av just deras unga ålder. Mulinari & de los Reyes (2005) samt Krekula, Närvänen & Näsman (2005) belyser i sina teorier kring intersektionalitet hur viktigt det är att kunna se hur sociala kategorier samspelar med och påverkar varandra. Det är kanske särskilt viktigt för socialarbetare att vara medvetna om detta, som ofta möter personer i olika utsatta positioner där utsattheten ofta tar sig uttryck på fler än ett sätt.

## 7. Diskussion

I det här kapitlet kommer vi att diskutera resultatet i relation till tidigare forskning samt presentera förslag till framtida forskning.

### 7.1 Okunskapen om våld

Den tidigare forskningen som presenteras i den här studien visar att våld i ungas nära relationer är ett samhällsproblem, och att rutiner, riktlinjer och arbetsmässiga strukturer bör utvecklas inom detta område (Barter 2011, s. 220; Gottzén & Korkmaz 2013, s. 73; Barter 2009, s.220). Informanterna i den här studien berättade om bristande kunskap om våld, både hos de professionella och ungdomarna själva. Våldets orsaker kan alltså både ligga i att vuxenvärlden inte vet vad våld är och därför inte fångar upp det, men även att ungdomarna själva inte har tillräckligt med kunskap för att kunna sätta gränser och veta vad som faktiskt är en våldsamt eller kontrollerande relation (Barter 2009, s.219; Högström Tagesson & Gallo 2022, s.333–334). Okunskapen hos de professionella är något vi har intresserat oss mer för under arbetets gång. Handlar okunskapen om en rädsla för att ingripa eller en överbelastad arbetssituation som gör att problematiken inte går att uppmärksamma? Efter att ha tagit del av tidigare forskning och informanternas berättelser har vi kommit fram till att mer kunskap om våld i ungas relationer måste lyftas, i såväl ungdomarnas värld som i de professionellas. Vissa av informanterna menade att skolan har en viktig roll för att ungdomar ska kunna ta del av information om vad våld är, hur det kan uttrycka sig samt vart man kan vända sig om man blir utsatt eller utsätter någon för våld. I skolan har personalen och vuxna ett ansvar att skydda och lära ungdomar om social problematik – där våld i nära relationer ingår. En av frågeställningarna i den här studien fokuserar på hur yrkesverksamma arbetar med att fånga upp ungdomar som utsätts för våld i nära relation. Under intervjuerna frågade vi informanterna hur de arbetar med att göra detta i sina yrkesroller. Informanterna berättade olika historier och hade skilda rutiner. Några av informanterna arbetade förebyggande genom att finnas tillgängliga på arenor där unga personer befinner sig, och öppna upp för samtal, men vissa av informanterna arbetade åtgärdande när våldet redan begåtts. Överlag hade informanterna arbetsätt som fångade upp unga våldsutsatta, men inget tydligt ramverk som gäller för alla yrkesverksamma som stöter på målgruppen. Samtliga informanter önskade en tydligare insatskedja och genomförandeplan för att kunna hänvisa klienterna rätt samt känna sig trygga i att de följs upp och får det stöd som behövs. Det är även viktigt att poängtera vikten av de professionellas lyhördhet inför tjejjers våldsutsatthet, eftersom det ofta har ett

samband med dess psykiska hälsa. Konsekvenserna av våldet har en stark påverkan på den utsattes psykiska hälsa, vilket antyder vikten av att professionella är uppmärksamma på detta i mötet med unga personer (Wiklund, Malmgren-Olsson, Bengs & Öhman 2010, s. 224).

Under intervjuerna samtalande vi med informanterna om deras syn på hur man kan lära ut om och uppmärksamma våld i unga relationer. Overlien (2018) menar att våldet i unga parrelationer inte pratas om eftersom kunskapen om våld ofta fokuserar på våld som förekommer i familjer (Overlien 2018, s.73). När det inte finns vidare information eller kunskap gällande våldet i unga parrelationer kan det senare leda till att våldet möjligtvis ökar, eftersom ingen vet vad det innebär. Informanterna i den här studien föreslog inläring i skolan, marknadsföring online, ökade kunskaper på arbetsplatsen, nyinsatta insatser som enbart arbetar med ungas våld och mycket mer. De menade att det här är ett så pass stort samhällsproblem att det bör arbetas betydligt mycket mer med. Framförallt för att utbilda de unga om vad de kan utsättas för eller vad de kan utsätta andra för, samt för att utbilda professionella att kunna hantera ärenden där våld i ungas nära relationer förekommer. Likt informanternas tankar om utbildning menar forskare på området att okunskapen är en av de viktigaste faktorerna till att våldet riskerar att osynliggöras. Därmed behövs ökad kunskap om våld både för ungdomar samt för de professionella (Barter 2011, s. 220; Gottzén & Korkmaz 2013, s. 73; Barter 2009, s.220). Utbildning i våld i ungas nära relationer kan även ge det förebyggande arbetet en större plattform. Informanterna i den här studien menade att det förebyggande arbetet kanske inte var särskilt grundläggande, framförallt eftersom många arbetsplatser inte erhåller utbildning om våld.

## **7.2 Det digitala våldet**

Ett av de största och mest genomgående resultaten av den här studien är att det digitala våldet har ökat och därför kräver mer uppmärksamhet. Både inom de professionella nätverken och inom ungdomarnas räckhåll. Ungdomar befinner sig till stora delar på digitala plattformar, där de utbyter social kontakt med andra. I den digitala världen har även våldet ökat, framför allt i unga relationer (Hallevik & Overlien 2016, s.705, Overlien 2018, s. 68; Barter 2009, s.226). Informanterna i den här studien ansåg även att det var svårt att följa med i den digitala världen och att hjälpa ungdomar som utsätts för digitalt våld, eftersom kunskapen om digitalt våld är bristande. Under intervjuerna fick vi ta del av informanternas berättelser om hur de arbetar med att belysa, fånga upp och förebygga våld i ungas nära relationer. Dock visade det sig vara otydligt om vems ansvar ungdomarna i fråga är, samt hur de ska tas hand om. Informanterna

berättade att de inte har kunskap om eller några inarbetade rutiner gällande digitalt våld - något alla informanterna önskade.

Okunskapen om våld var något som informanternas berättelser kunde jämföras med den tidigare forskningen. Vi identifierade en problematik gällande det digitala våldet, som bör uppmärksammas och arbetas mer med. Många ungdomar lever i princip halva sina liv i den digitala världen, där hela deras nätverk, sociala kontakter och umgänge utspelar sig - men också våld och hotfulla situationer (Barter 2009, s.226). Många av informanterna uttryckte en brist på kunskap och information om den digitala världen, och det verkar vara här många vuxna brister i att kunna ta hand om ungdomar som utsätts för partnervåld. Tagesson & Gallo (2022) menar att man bör ändra sättet att prata om våld när man pratar med ungdomar, och att det inte går att använda samma vokabulär och begrepp som med vuxna, dels för att göra sig lättare förstådd, dels för att så mycket av våldets kontext och uttryck skiljer sig från våld i vuxnas nära relationer (Tagesson & Gallo 2022). Detta visade sig även vara ett av de problem som informanterna berättade om.

Eftersom detta är en så pass ny form av våld behövs kunskapen om vad våld är anpassas efter dessa plattformar. Digitala och sociala medier bidrar tyvärr med nya sätt att utsätta någon för våld, men skapar samtidigt nya arenor för att upplysa om våld och fånga upp våldsutsatthet. En av informanterna lyfte något som vi fann intressant och ytterst viktigt - nämligen hur vi definierar en nära relation. Inom vuxenvärlden är kanske det första vi tänker på en stabil kärleksrelation, som pågått i flera år och där det kanske finns barn med i bilden. För att få stöd av ett Relationsvåldsteam hos Socialtjänsten ska man ha en "nära, förtroendefull relation" till personen vilket kan anses vara lite luddigt. De flesta Relationsvåldsteam menar dock att det inte måste vara en kärleksrelation, utan det kan vara ett syskon, en förälder, en väldigt nära vän eller någon man bor ihop med. Att begränsa nära relation på samma sätt när det gäller ungdomar går inte. Unga personer kan dels ha fler kortvariga relationer men som ändå kan vara betydelsefulla, de kan även ha förhållanden som helt utspelar sig i den digitala världen. Det finns ett glapp mellan vuxenvärlden och den värld som unga personer lever i, vilket denna studie visat skapar en rädsla hos vuxna att närma sig ungdomar och hur deras sociala liv och kontakter ser ut. Detta gör att vuxenvärlden kanske avfärdar ungas berättelser om våld, trots att dem bör tas på minst lika stort allvar som en vuxen.

### 7.3 Ålderism och dess påverkan på ungdomar

Att ung ålder skulle bidra till att en våldsutsatt person blir mer utsatt och de fysiska och psykiska skadorna blir allvarligare verkar inte korrelera med synen på våld i nära relationer och hur samhället arbetar för att belysa, förebygga och motverka det. Tidigare forskning visar att majoriteten av vuxna som blir utsatta för våld i nära relation även har varit utsatta för våld som barn eller unga. Ofta är våld inom familjen det första vi tänker på när detta tas upp, men faktum är att våld i en partnerrelation också kan vara en bidragande faktor (Evans et al. 2022; Fitzpatrick 2022). Det dödliga partnervåldet ökar längre upp i åldrarna, men för att förebygga detta behöver socialarbetare hitta sätt för att fånga upp våldet redan när personerna är unga. Det verkar inte finnas något etablerat sådant sätt, åtminstone inte inom Socialtjänsten. Många av de yrkesverksamma vi intervjuade såg allvarligt på problemet, och många hade en klar bild av hur de skulle hantera ärenden där våld i nära relationer förekom, däremot lyste en slags misstro mot Socialtjänsten, vilket är beklagligt då den synen säkerligen återfinns hos klienterna. Några av informanterna hade ingen rutin att fråga om våld när klienternas förhållanden kom på tal, vilket kan bidra till att problemet faller mellan stolarna. Däremot tänker vi att det blir svårt om det ansvaret ska ligga på alla yrkesverksamma som möter ungdomar, och att det därför behövs en tydlig yrkesgrupp som utreder just denna problematik, vilket även verkar vara något informanterna efterfrågar. För att det ska fungera krävs det även att personer som arbetar med ungdomar är uppmärksamma på problematiken och har rätt kunskap, samt att de vet om vart de kan hänvisa ungdomen vidare vid behov.

Att unga personer inte söker professionell hjälp har även tagits upp i tidigare forskning, delvis genom liknande slutsatser som den här studien kommit fram till. Efter att ha tagit del av informanternas berättelser menar vi att ungdomar inte söker professionell hjälp för att de delvis inte vet vart hjälpen finns, för att de inte vet vad våld innebär samt att de inte litar på vuxenvärlden. Ungarelationer.se är en organisation, den enda vi hittat, som specialiserar sig på våld i ungas nära relationer. Även de vittnar om att de unga som kontaktar dem önskar att vuxna hade mer kunskap om vad våld är och hur olika det kan se ut i olika relationer. Ungdomarna önskar även att vuxna i deras närhet ska prata mer öppet om hur en bra relation och en dålig relation kan se ut (ungarelationer.se 2022-12-29). Högström Tagesson och Gallo (2022) poängterar även detta i sin studie, där de menar att ungdomar inte vill bli jämförda med vuxnas våld, eftersom ungdomarna själva inte identifierar sig med den vuxna världen (Högström Tagesson & Gallo 2022, s.344). För att återgå till studiens frågeställning om ålder påverkar hur våld i unga relationer tar sig i uttryck - har vi kommit fram till att ålder har en

stark påverkan i synen på ungas våldsutsatthet. Å ena sidan handlar detta om hur professionella bemöter, belyser, fångar upp och arbetar med problematiken, men å andra sidan om hur vuxenvärlden ser på ungas utsatthet. En av informanterna tog ett exempel om att “du som är 14 år kan väl inte bli utsatt för våld”, något vi sedan diskuterade under en av intervjuerna. Detta är en av de faktorerna till att unga personer inte verkar våga berätta om sin våldsutsatthet, eftersom vuxenvärlden har en syn på unga som att de inte *kan* utsättas för eller upplever våld.

#### **7.4 Förslag till vidare forskning**

Författarna till den här studien har diskuterat och problematiserat resultaten och den tidigare forskningen, i syfte att besvara frågeställningarna. Under arbetets gång har vi identifierat en rad områden som vi vill föreslå som vidare forskning inom området. Till att börja med kan den här studien utvecklas och fördjupas genom att ta del av unga personers berättelser, framför allt unga personer som upplever eller upplevt våld i deras partnerrelation. Den här studien har gett en bild av hur samhällsproblemet ser ut, samt hur professionella kan arbeta med det och vad för riktlinjer det finns i dagsläget. Dock kan unga personers berättelser ge en djupare blick av hur problemet bör arbetas med.

Vidare har vi, i den här studien, endast fokuserat på heterosexuella relationer. Framför allt eftersom vi utgick från mäns våld mot kvinnor som ett samhällsproblem, men ur en kontext som riktar in sig på ungas relationer. Till vidare forskning vill vi föreslå att göra en sådan forskning där även HBTQ-relationer får höras. Under studiens intervjuer uppmärksammade vi även problematiken där tjejer utsätter killar för våld, något som även bör undersökas mer enligt vår mening.

## 8. Referenslista

### 8.1 Litteratur

Blom, B. & Nygren, L. (2010) *Analysing written narratives – considerations on the “code totality problems”*. Nordic Journal of Social Research 1(1).

Blom, B. & Morén, S. (2015). *Teori för socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur

Brante, T. (1987) Sociologiska föreställningar om professioner. I: Ulla Bergryd (red.) *Den Sociologiska Fantasin – teorier om samhället*. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Brante, T. (1989) Professioners identitet och samhällliga villkor. I: Selander, Staffan (red.) *Kampen om yrkesutövning, status och kunskap – Professionaliseringens sociala grund*. Lund: Studentlitteratur.

Brante, T. (2009) Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner. I: Maria Lindh (red.) *Profession och vetenskap – idéer och strategier för ett professionslärosäte*. Rapport nr 8, Vetenskap för profession. Borås: Högskolan i Borås.

Bryman, A. & Nilsson, B. (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje upplagan. Stockholm: Liber.

Danermark, B. (2000) *Samverkan - himmel eller helvete? En bok om den svåra konsten att samverka*. Malmö: Gleerups Utbildning.

De los Reyes, P. & Mulinari, D. (2005) *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Kvale, S., Brinkmann, S. & Torhell, S-E. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Tredje [reviderade] upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Payne, M. (2008) *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur och kultur.



Riessman, C.K. (2008) *Narrative Methods for the Human Sciences*. Los Angeles: Sage Publications.

Selander, S. (1989) (red.) *Kampen om yrkesutövning, status och kunskap – Professionaliseringens sociala grund*. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, K., Johnsson E. & Laanemets L. (2008) *Handlingsutrymme – Utmaningar i socialt arbete*. Stockholm: Natur & Kultur.

Thurén, T. (2019) *Vetenskapsteori för nybörjare*. Upplaga 3. Stockholm: Liber.

## **8.2 Vetenskapliga artiklar**

Barter, C. (2009) In the name of love: Partner abuse and violence in teenage relationships. *British Journal of Social Work*. 39(2): 211–233.

Bowen, E. et al. (2013) “Northern European Adolescent Attitudes Toward Dating Violence,” *Violence and victims*, 28(4), pp. 619–634.

Evans, K.E. et al. (2022) “Adolescent Dating Violence Among Youth Exposed to Intimate Partner Violence: A Systematic Review,” *Journal of family violence*, 37(8), pp. 1245–1262.

Fitzpatrick, J.M. (2022) “Perceived Parental Support in Teen Dating Violence,” *Social work (New York)*, 67(2), pp. 165–174.

Gottzén, L. & Korkmaz, S. (2013) Killars våld mot tjejer i nära relation. I: Ingrid Bohlin (red.) Ungdomsstyrelsen (2013) *Ungdomsstyrelsen Skrifter, Unga Och Våld*, 2013:1. Stockholm: Ungdomsstyrelsen, pp. 68–99.

Hellevik, P. & Overlien, C. (2016) “Teenage intimate partner violence,” *Scandinavian journal of public health*, 44(7), pp. 702–708.

Overlien, C. (2018) Våld mellan ungdomar i nära relationer: Digitala medier och utövande av kontroll. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 25(1): 67-86

Tagesson, E.H. & Gallo, C. (2022) “‘When we talk about intimate partner violence we talk in an adult way’ – Social workers’ descriptions of intimate partner violence between teenagers,” *Qualitative social work: QSW: research and practice*, 21(2), pp. 332–348.

Wiklund. M., Malmgren-Olsson. EB, Bengs. C, et al. (2010) He messed me up: Swedish adolescent girls’ experiences of gender related partner violence and its consequences over time. *Violence against Women* 16(2): 207–232.

Zweig, J.M. et al. (2014) “Can Johnson's Typology of Adult Partner Violence Apply to Teen Dating Violence?” *Journal of marriage and family*, 76(4), pp. 808–825.

### **8.3 Digitala källor**

Brottsförebyggande Rådet (2018) *Våld i nära relationer bland unga*.

[https://bra.se/download/18.10aae67f160e3eba62911a84/1569574430282/Faktablad\\_Vald\\_i\\_nara\\_relationer.pdf](https://bra.se/download/18.10aae67f160e3eba62911a84/1569574430282/Faktablad_Vald_i_nara_relationer.pdf) (22-11-02)

Brottsförebyggande Rådet (2021) *Våld i ungas parrelationer*.

[https://bra.se/download/18.79079f9d17cc01fce50bb/1635487700517/2021\\_15\\_Vald\\_i\\_ungas\\_parrelationer.pdf](https://bra.se/download/18.79079f9d17cc01fce50bb/1635487700517/2021_15_Vald_i_ungas_parrelationer.pdf) (22-11-11)

Nationellt Centrum för Kvinnofrid (2022) *Ungas utsatthet för våld*.

<https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/sarskild-sarbarhet/ungdomars-utsatthet-for-vald/> (22-11-02)

Socialstyrelsen (artikelnr 2021-10-7614) *Uppföljning av våld i elevhälsans medicinska verksamhet*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-10-7614.pdf> (22-11-11)

Socialstyrelsen (2022) *Våld i nära relationer*. [Våld i nära relationer - Socialstyrelsen](#) (22-11-02)

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningssed*. Reviderad utgåva. Stockholm: Vetenskapsrådet.  
(22-25-11)

#### **8.4 Lagar**

Socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 11§

## **9. Bilagor**

### **9.1 Intervjuguide**

Har ni stött på våld i unga relationer - berätta om det isåfall.

Berätta om ett ärende där våld i unga parrelationer förekommit. Hur gick det till? Var det något särskilt som gjordes?

Om nej - finns det någon rutin för hur ni frågar eller uppmärksammar våld i unga relationer om de själva inte berättar?

Finns det någon rutin kring våld, frågar ni alltid om det i en utredning eller i mötet med ungdomar?

Frågar ni specifikt om våld i en partnerrelation eller våld generellt (tex om det kommit in en orosanmälan om våld i hemmet)? Hur gör ni det? Om en person säger ja - vad gör ni då?

Finns det några insatser för dessa personer? Om inte - tänker ni att det skulle behövas? Om ja - vad skulle dessa kunna vara?

Känner ni att ni har tillräckligt med resurser för att stötta dessa personer?

Känner ni att ni har tillräckligt med kunskap om våld?

Hänvisar ni dem vidare? Isf vart?

Samverkar ni med andra myndigheter/organisationer/enheter ang dessa klienter?

Skulle det hjälpa med ett eget stycke om våld och unga i SoL?